

פקודת הנויקין [נוסח חדש].

פרק א' : פרשנות

1. בכפוף לפקודת הפרשנות ותפרש פקודה זו לפי עיקרי הפרשנות המשפטית המקראיים בלים באנגליה, וכיטויים המשמשים בה – הזקה היא – ככל שהדבר מתיישב עם ההקשר ובאין הוראה אחרת מפורשת – שמשמעותה כמשמעות הנודעת למקביליהם במשפט האנגלי ויתפרשו על דרך זו.

פירוש

2. בפקודה זו –

הגדרות

"הורים" – לרבות הורי הורים והורים חורגים;

"חיה" – לרבות צפרים, דגים, הרקים וההלים;

"חיית בר" – כל חיה שכנוהג בישראל אין מחזיקים אותה כלואה או כפיקוחו של אדם; "ילד" – לרבות נכד, ילד הורג, עובר, ילד שלא-מנישואין, או ילד מאומץ; ובהסקת מסקנה בדבר קירבה משפחתית, הכלולה לפי הוראות פקודה זו בהגדרות הביטויים "הורים" ו"ילד", יראו את הגולד שלא-מנישואין ואת המאומץ כצאצא כשר של אמו ושל הידוע כאביו או של מאמצו, הכל לפי הענין;

"מיטלטלין" – דומם או חיה, לרבות כסף, פרי עצים וגפנים, דגנים, ירקות ויבולים אחרים ומים, בין בתלוש ובין במחוכר;

"מעביד" – מי שיש לו ביחסיו עם אדם אחר שליטה גמורה על הדרך שבו אדם אחר מבצע עבודה בשכילו, ואילו הוא עצמו אין עליו מרות דומה לגבי אותה עבודה, ו"עובד" הוא מי שעבודתו נתונה לשליטה כאמור; אולם מי שהוא בשירות של המדינה או של רשות מקומית או של אדם אחר – לא יראוהו כמעביד או כעובד של זולתו באותו שירות;

"מקרקעין" – קרקע, עצים, בתים, בנינים וקירות או מבנים אחרים;

"נזק" – אבדן חיים, אבדן נכס, נזחות, רוחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה;

"נזק ממון" – הפסד או הוצאה ממשיים הניתנים לשומה בכסף ואפשר למסור עליהם פרטים;

"נכס" – מקרקעין או מיטלטלין;

"נתבע" – לרבות נתבע בתביעה-שכנגד או בתובענה-שכנגד;

"פגיעה" – נגיעה שלא כדין בזכות משפטית;

"תובע" – לרבות תובע בתביעה-שכנגד או בתובענה-שכנגד;

"תובענה" – כל הליך אזרחי לפני בית משפט, לרבות קיזוז ותביעה-שכנגד;

"תופש" – אדם התופש מקרקעין כדין, או הזכאי כלפי בעל המקרקעין לתפוש אותם או להשתמש בהם, ובאין אדם כאמור – בעל המקרקעין.

• ע"ר 1944, תשי"ז 1 מט' 1388, עמ' 93; ס"ה, תשי"ב, עמ' 340; תשס"ו, עמ' 51; תשס"ו, עמ' 78; תשי"ח, עמ' 214; תשי"ח, עמ' 48; תשכ"ג, עמ' 76; תשכ"ה, עמ' 244, 245.
1' דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 1, עמ' 2.

פרק ב': זכויות וחבויות בנויקין

3. הדברים המנויים להלן בפקודה זו הם עוולות, וככפוף להוראות הפקודה – כל הנספע או הניזוק על ידי עוולה שנעשתה בישראל יהא זכאי לתרופה המפורשת בפקודה מידי עושה העוולה או האחראי לה.
4. לא יראו כעוולה מעשה, שאילו היה חוזר ונשנה לא היה בו כדי ליצור תביעה לזכות נוגדת, ואדם בר־דעת ומזג כרגיל לא היה בא בנסיבות הנתונות בתלונה על כך.
5. (א) בתובענה שהוגשה על עוולה תהא הגנה שהתובע ידע והעריך, או יש להניח שידע והעריך, את מצב הדברים שגרמו לנזק וכי חשף עצמו או רכשו למצב זה מרצונו.
(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על תובענה שהוגשה על עוולה הנובעת מאי־מילוי חובה שהיתה מוטלת על הנתבע מכוח חיקוק.
- (ג) ילד למטה מגיל שנים עשרה לא יחשב כמסוגל לדעת או להעריך את מצב הדברים שגרמו לנזק או כמסוגל מרצונו לחשוף עצמו או רכשו למצב זה.
6. בתובענה שהוגשה על עוולה, חוץ מרשלנות, תהא הגנה שהמעשה או המחדל שמת־לונגים עליו היה לפי הוראות חיקוק ובהתאם להן.
7. (א) עובד ציבורי אחראי לכל עוולה שעשה, ואם ייתבע לדין על כך, ייתבע אישית; אולם, בלי לגרוע מכוחן של הוראות סעיפים 6 ו־8 תהא לעובד הגנה בכל תובענה שאינה על רשלנות, אם המעשה היה בתחום סמכותו כדין או שעשהו בתום לב כסבור שהוא פועל בתחום סמכותו כדין.
(ב) עובד ציבורי לא יהיה אחראי לכל עוולה שנעשתה על ידי שלוח שמינה הוא או על ידי עובד ציבורי אחר, אלא אם הרשה או אישר את העוולה במפורש.
8. אדם שהוא גופו בית משפט או בית דין או אחד מחבריהם, או שהוא ממלא כדין תורב־תיו של אדם כאמור, וכל אדם אחר המבצע פעולות שיפוט, לרבות כורר – לא תוגש נגדו תובענה על עוולה שעשה במילוי תפקידו השיפוטי.
9. (א) לא תוגש תובענה נגד אדם על עוולה שעשה אותה בטרם מלאו לו שנים עשרה שנים.
(ב) מי שלא מלאו לו שמונה עשרה שנים יכול לתבוע על עוולה, וככפוף לסעיף קטן (א) – להיתבע עליה; אולם אין להגיש נגדו תובענה על עוולה הנובעת, במישרין או בעקיפין, מחוזה שעשה.
10. תאגיד לא ייפרע סיביריים בשל עוולה אלא אם גרמה לו נזק.
11. היה כל אחד משני בני־אדם או יותר חכים לפי הוראות פקודה זו, על מעשה פלוני, והמעשה הוא עוולה, יהיו חכים יחד על אותו מעשה כמעוולים יחד וניתנים להיתבע עליה יחד ולחוד.
12. לענין פקודה זו, המשתף עצמו, מסייע, מיעץ או מפתה למעשה או למחדל, שנעשו או שעומדים להיעשות על ידי זולתו, או מצוה, מרשה או מאשרר אותם, יהא חב עליהם.

עוולה וחובות לתרופה

מעשה של מה בכך

הסתכנות מרצון

מעשה לפי חיקוק

עובד ציבורי

רשות שיפוט

קטן

תאגיד

מעוולים יחד

אחריות של משתף ומשול

13. (א) לענין פקודה זו יהא מעביד חב על מעשה שעשה עובד שלו -

(1) אם הרשה או אישר את המעשה;

(2) אם העובד עשה את המעשה תוך כדי עבודתו;

אולם -

(א) מעביד לא יהא חב על מעשה שעשה מי שאיננו מעובדיו, אלא אחד מעובדיו העביר לו תפקידו בלא הרשאתו המפורשת או המשתמעת של המעביד;

(ב) מי שהיה אנוס על פי דין להשתמש בשירותו של אדם שאין בחירתו מסורה לו, לא יהיה חב על מעשה שעשה האדם תוך כדי עבודתו זו.

(ב) רואים מעשה כאילו נעשה תוך כדי עבודתו והכרוכים בה אף על פי שמעשהו של העובד היה ביצוע לא נאות של מעשה שהרשה המעביד; אולם לא יראו כן מעשה שעשה העובד למטרות של עצמו ולא לענין המעביד.

(ג) לענין סעיף זה, מעשה - לרבות מחדל.

14. לענין פקודה זו, המעסיק שלוח, שאיננו עובדו, בעשיית מעשה או סוג של מעשים למענו, יהא חב על כל דבר שיעשה השלוח בביצוע איתו מעשה או סוג מעשים ועל הדרך שבה הוא מבצע אותם.

15. לענין פקודה זו, העושה חוזה עם אדם אחר, שאיננו עובדו או שלוחו, על מנת שיעשה למענו מעשה פלוני, לא יהא חב על עוולה שתצמח תוך כדי עשיית אותו מעשה; הוראה זו לא תחול באחת מאלה:

(1) הוא התרשל בבחירת בעל חוזהו;

(2) הוא התערב בעבודתו של בעל חוזהו באופן שגרם לפגיעה או לנזק;

(3) הוא הרשה או אישר את המעשה שגרם לפגיעה או לנזק;

(4) הוא היה אחראי מכוח חיקוק לעשיית המעשה שביצעו מסר לקבלן עצמאי;

(5) הדבר שלעשייתו נעשה החוזה היה שלא כדין.

16. האמור בסעיפים 12, 14 ו-15 אינו גורע מחבותו של שום אדם על מעשה שעשה האמור בסעיף 13 אינו גורע מחבותו של העובד על מעשה שעשה.

17. כל מקום שלפי פקודה זו יש לסעון או להוכיח ידיעה, יראו ידיעתו של שלוח או עובד כידיעתו של שולחו או מעבידו, ובלבד שהידיעה נרכשה על ידי השלוח כשהוא פועל למען שולחו, או על ידי העובד תוך כדי עבודתו לגבי הענין או הדבר שעליהם נדרשת הידיעה.

18. (א) לא תוגש תובענה של בן-זוג או של נציג עובדו נגד בן-זוגו או נגד נציג עובדו בשל עוולה שנעשתה לפני נישואיהם או כל עוד נישואיהם שרירים.

(ב) אין בן-זוג חב על עוולה שעשה בן-זוגו אלא לפי הוראות סעיפים 11 עד 16.

19. (א) נפטר אדם - כל עילות תביעה בשל עוולה שהיו עומדות לנפטר או נגדו, יוסיפו לעמוד בעיניו, בכפוף להוראות סעיף זה, לטובת עובדו או נגד עובדו, הכל לפי הענין.

(ב) היתה עילת תובענה מוסיפה לעמוד כאמור לטובת עובדו של נפטר, המעשה או המחדל היוצר את העילה גרם למותו, יהיו הפיצויים שניתן להיפרע לטובת העובד מחושבים כלי שים לב להפסד או לריווח שנגרם לעובד עקב המות, אבל ניתן לכלול בהם סכום להוצאות קבורה.

(ג) נסבל נזק על ידי מעשה או מחדל שהיו משמשים עילה לתובענה בשל עוולה נגד אדם פלוני אלא שנפטר לפני הנזק או בשעת הנזק, יראו, לענין פקודה זו, את עילת התובענה

חבותו של שולח

חבותו של בעל חוזה

שמירת חבות

ידיעתו של שלוח או עובד

בן-זוג

השפעת מוות על עילת תביעה

שהיתה קיימת נגדו בשל המעשה או המחדל אילו נפטר אחרי הנזק, כאילו היתה קיימת נגדו לפני שנפטר.

(ד) הזכויות הנהוגות לפי פקודה זו לעזובן של נפטר באות להוסיף על הזכויות הנתונות לתלויים בנפטר לפי פקודה זו או כל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.

עזובן חדל פרעון

20. עזובן חדל פרעון שניתן להגיש נגדו תובענה לפי סעיף 19, יראו כל חבות בשל עילת התובענה כאילו היא חוב כרהוכחה נגד העזובן אף שלפי טבעה היא דרישה לדמי נזק בלתי קצובים שאינם נובעים מחוזה או מהבטחה או מהפרת נאמנות.

ששט רגל

21. על אף האמור בפקודת פשיטת רגל, 1936², יכול פושט רגל להיות תובע ונתבע על עחלה, אך לא תוגש תובענה על עחלה לזכותם של נכסי פושט רגל או לחובתם; ואולם –
(1) הזכות לתבע על עחלה שגרמה נזק ממון לנכסי פושט רגל תעבור לידי הנאמן או תמומש בידיו;
(2) פסק דין על עחלה שניתן לחובתו של פושט רגל לפני מתן צו כינוס נכסים יתא ניתן להוכחה בפשיטת רגל;
(3) סעיף זה כפוף להוראות סעיף 19.

אין המחאה במיסקן

22. הזכות לתרום בשל עחלה, וכן התבות עליה, אינה ניתנת להמחאה אלא מכוח הדין.

פרק ג': העחלות

סימן א': תקיפה

תקיפה

23. (א) תקיפה היא שימוש בכוח מכל סוג שהוא, ובמתכוון, נגד גופו של אדם על ידי הכאה, נגיעה, הזזה או בכל דרך אחרת, בין במישרין ובין בעקיפין, שלא בהסכמת האדם או בהסכמתו שהושגה בתרמית, וכן נסיון או איזום, על ידי מעשה או על ידי תנועה, להשתמש בכוח כאמור נגד גופו של אדם, כשהמנסה או המאיים גורם שהאדם ינח, מטפטים סבירים, שאכן יש לו אותה שעה הכוונה היכולת לכבד את זממו.

(ב) "שימוש בכוח", לענין סעיף זה – לרבות שימוש בחום, באור, בחשמל, בצנא, בריח או בכל דבר או חומר אחר, אם השתמשו בהם במידה שיש בה להזיק.

תגנה מיוחדת

24. בתובענה על תקיפה תהא הגנה לנתבע אם –

(1) עשה את המעשה כדי להגן על עצמו או על אדם אחר מפני שימוש בכוח שלא כדין מצד התובע, ובמעשהו זה לא חרג ממידת הנחיצות הסבירה לאותה מטרה, והיחס בין הנזק שגרם לתובע בתקיפה זו לבין הנזק שרצה למנוע לא היה בלתי סביר;

(2) השתמש במידה סבירה של כוח כדי למנוע את התובע מהיכנס שלא כדין למקרקעין, או כדי להרחיקו מהם אחרי שנכנס אליהם, או שהה בהם, שלא כדין, הכל כשהנתבע היה תופשם או פעל מכוחו של תופשם; ואולם אם נכנס התובע, או ניסה להיכנס, למקרקעין שלא בכוח, תנאי להגנה הוא שהנתבע ביקש תחילה את התובע שלא להיכנס לשם, או לצאת משם אחרי שנכנס, ונתן לו הזדמנות סבירה למלא בקשתו בדרכי שלום;

² ע"ר 1936, תוס' 1 מס' 566, עמ' 21.

(3) השתמש במידה סבירה של כוח כדי להגן על החזקתו במיטלטלין שהוא זכאי להחזיק בהם, או כדי להשיבם מידי התובע שלקח אותם ממנו, או עיכב אותם בידו, שלא כדין; ואלם אם לקח התובע, או ניסה לקחת, את המיטלטלין שלא בכוח, תנאי הוא להגנה שהנתבע ביקש תחילה את התובע שלא לקחת אותם, או להחזירם לו לאחר שלקחם, ונתן לו הזדמנות סבירה למלא בקשתו בדרכי שלום;

(4) עשה את מעשהו תוך כדי ביצוע, או סיוע כדין לכצע, צו מעצר או חיפוש, צו מסירה לדין, צו מאסר או צו עיכוב שניתנו על ידי בית משפט או רשות אחרת המוסמכת לכך, ובלבד שהמעשה שמתלוננים עליו הותר באותם צווים אף אם היה פגם בהם או בנתינתם;

(5) התובע לא היה שפוי בדעתו או היה לקוי בשכלו או בגופו, והכוח שהשתמש בו הנתבע היה, או נראה שהיה, במידת הנחיצות הסבירה להגנת התובע עצמו או להגנת אנשים אחרים, והשימוש בו היה כתום לב וכלי זדון;

(6) הנתבע והתובע היו שניהם חיילים בצבא-ההגנה לישראל, והנתבע פעל מכוח דין החל על הצבא ולפי אותו דין;

(7) הנתבע הוא הורו או אפוטרופסו או מורוה של התובע, או שהיחס שלו אל התובע דומה לשל הורו או אפוטרופסו או מורוה, והוא ייסר את התובע במידת הנחיצות הסבירה למען ייטיב דרכו;

(8) עשה כתום לב מעשה שהיה לו יסוד להניח שהוא לטובת התובע, אלא שלפני שעשהו לא היה בידו לקבל את הסכמת התובע, מפני שבנסיבות התן לא היה בידי התובע לציין את הסכמתו או שהאדם הממנה עליו כדין לא היה בידו להסכים מטעמו, ולנתבע היה יסוד להניח כי טובת התובע מחייבת שלא לדחות את המעשה.

25. על אף האמור בפקודה זו, לא יהיה שולח או מעביד אחראי לתקיפה שתקף שלחו או עובדו, אלא אם במפורש התיר את התקיפה או אישרר אותה.

אחריות לזולת

סימן ב': כליאה

26. כליאת שוא היא שלילת חירותו של אדם, שלילה מוחלטת ושלא כדין, למשך זמן כלשהו, באמצעים פיסיים או על ידי הופעה כבעל סמכות.

כליאת שוא

27. בתובענה שהוגשה על כליאת שוא תהא הגנה לנתבע אם -

הגנה מיוחדת

(1) עשה את מעשהו תוך כדי ביצוע, או סיוע כדין לכצע, צו מעצר או חיפוש, צו מסירה לדין, צו מאסר או צו עיכוב שניתנו על ידי בית משפט או רשות אחרת המוסמכת לכך, ובלבד שהמעשה שמתלוננים עליו הותר באותם צווים אף אם היה פגם בהם או בנתינתם;

(2) התובע היה נתון במשמורת כדין לפי הוראות חיקוק;

(3) התובע לא היה שפוי בדעתו או היה לקוי בשכלו או בגופו, ושלילת חירותו הייתה, או נראה שהייתה, נחוצה באופן סביר להגנת התובע עצמו או להגנת אנשים אחרים וכוצעה כתום לב וכלי זדון;

(4) המעשה שהתובע מתלונן עליו היה מעשה, שהאדם שעשהו היה צפוי לענש לפי הוראות חיקוק אילולא עשהו;

(5) הנתבע התובע היו שניהם חיילים בצבא-הגנה לישראל והנתבע פעל מכוח דין החל על הצבא ולפי אותו דין;

(6) הנתבע הוא הורד או אפוטרופסו או מורהו של התובע. או שהיחס שלו אל התובע דומה לשל הורד או אפוטרופסו או מורהו. הוא שלל מהתובע את חירותו שלילה ארעית כלכד לזמן שהיה נחוץ באופן סביר למען ייטיב דרכו.

28. על אף האמור בפקודה זו, לא יהיה מרשה או מעביד אחראי לכליאת שוא שביצע מרשהו או עובדו, אלא אם במפורש התיר את הכליאה או אישרר אותה.

סימן ג': הסגת גבול

הסגת גבול במקרקעין היא כניסה למקרקעין שלא כדין, או היזק או הפרעה בידי אדם למקרקעין שלא כדין; אך אין תובע יכול להיפרע פיצויים על הסגת גבול במקרקעין אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.

הסגת גבול
במקרקעין

30. כתובענה שהוגשה על הסגת גבול במקרקעין – על הנתבע הראיה שהמעשה שעליו מתלוננים לא היה שלא כדין.

תובת הראיה

31. הסגת גבול במיטלטלין היא לקיחת טובין שלא כדין מהחזקתו של אדם אחר, או הפרעה אלימה בהם בהיותם בחזקתו של אדם אחר; אך אין תובע יכול להיפרע פיצויים על הסגת גבול במיטלטלין, אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.

הסגת גבול
במיטלטלין

32. כתובענה שהוגשה על הסגת גבול במיטלטלין – על הנתבע הראיה שהמעשה שעליו מתלוננים לא היה שלא כדין.

תובת הראיה

33. טעות בנוגע לבעלות או לזכות החזקה, ואפילו טעות בתום לב, וכן כוזבת למעול לטובת הבעל האמיתי, אינן הצדק להפרעה בנכסיו של אחר; אולם –

טעות בנוגע
לזכות בעלות
או לחזקה

(1) המוביל טובין, או כל המקבל עליו הובלתם או שמירתם של טובין כשירות ציבורי, איננו מסיג גבול על ידי שהוא מטפל בטובין בדרך הרגילה של אותו שירות ורק לפי הוראתו ומטעמו של אדם שמסו לו את הטובין לשם כך מתוך הנחה בתום לב שמוסר הטובין זכאי לטפל בהם;

(2) טועל או עובד איננו מסיג גבול על ידי שהוא מטפל בנכס בדרך הרגילה של עבודתו ובדרך שהורשה על ידי מעבידו והוא מניח בתום לב שמעבידו זכאי להרשות לו דרך זו של טיפול.

34. טענת זכות לטפל בנכס או למנוע אדם אחר מטפל בו, היא כלכד איננה הסגת גבול.

תביעת זכות אינה
הסגת גבול

סימן ד': רשלנות

35. עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיזמנות, או לא גקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או גקט באותן נסיבות – הרי זו התרשלנות; ואם התרשל כאמור כיחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה.

רשלנות

36. החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף.

חובה כלפי
כל אדם

37. (א) החובה האמורה בסעיפים 35 ו-36 אינה חלה על בעל מקרקעין או על התופש אותם, לענין מצבם, תחזוקתם ותיקונם של המקרקעין, כלפי בר-רשות גרידא, שהוא או נכס שלו נמצאים שם, ואין הבעל או התופש חייבים אלא להזיירו מפני סכנה נסותרת במקרקעין, שקיומה ידוע להם או שחזקה עליהם שקיומה ידוע להם.

חובה ביחס
למקרקעין

(ב) "בר-רשות גרידא", לענין סעיף זה – אדם הנכנס כדין למקרקעין, שלא אגב עסק שתופש המקרקעין מעונין בו או שלא לשם ביצוע כדין של חובה ציבורית לפי הוראות חיקוק או לפי הוראה אחרת, לרבות אורח של תופש המקרקעין שלא על מנת לקבל פרס.

38. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי דבר מסוכן, למעט אש או חיה, או על ידי שנמלט דבר העלול לגרום נזק בהימלטו, וכי הנתבע היה בעלול של הדבר או ממונה עליו או תופש הנכס שמתוכו נמלט הדבר – על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי הדבר המסוכן או הנמלט התרשלות שיחוב עליה.

חובת הראיה
ברשלנות
לגבי דברים
מסוכנים

39. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי אש או עקב אש, וכי הנתבע הבעיר את האש או היה אחראי להקבער האש, או שהוא תופש המקרקעין או בעל המיטלטלין שמהם יצאה האש – על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי מקורה של האש או התפשטותה, התרשלות שיחוב עליה.

חובת הראיה
ברשלנות לגבי אש

40. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שתי אלה:

חובת הראיה
ברשלנות לגבי
חיה

(1) הנזק נגרם על ידי חייט-כר, או על ידי חיה שאינה חייט-כר אלא שהנתבע ידע, או חזקה עליו שידע, כי היא מועדת לעשות את המעשה שגרם את הנזק;
(2) הנתבע היה בעל אחת החיות האמורות או היה ממונה עליה –
על הנתבע הראיה שלא היתה לגביה התרשלות שיחוב עליה.

41. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה כי לתובע לא היתה ידיעה או לא היתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה – על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחוב עליה.

חובת הראיה
ברשלנות
כשהדבר מעיד
על עצמו

סימן ה': מיטרדים

42. מיטרד לציבור הוא מעשה שאינו כדין או מחדל מחובה משפטית, כשהמעשה או המחדל מסכן את החיים, הבטיחות, הבריאות, הרכוש או הנוחות של הציבור, או שהוא מכוול לציבור להשתמש בזכות מזכויות הכלל.

מיטרד לציבור

43. לא תוגש תובענה על מיטרד לציבור אלא –

תובענה על מיטרד
לציבור

(1) על ידי היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, לשם מתן ציווי;

(2) על ידי אדם שסבל על ידי כך נזק ממון.

מיטרד ליחיד (א) מיטרד ליחיד הוא כשאדם מתנהג כעצמו או מנהל את עסקו או משתמש במקרה עין התפוש בידו כאופן שיש בו הפרעה של ממש לשימוש סביר במקרקעין של אדם אחר או להנאה סבירה מהם בהתחשב עם מקומם וטיבם; אך לא ייפרע אדם פיצויים כעד מיטרד ליחיד אלא אם סבל ממנו נזק.
(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על הפרעה לאור שמש.

45. כתובענה על מיטרד ליחיד תהא הגנה אם המעשה שעליו מתלוננים נעשה על פי תנאי חוזה או הסכם המחייבים את התובע ופרעלים לטובת הנתבע.

46. כתובענה על מיטרד ליחיד לא תהא הגנה בכך בלבד שהמיטרד היה קיים לפני שהתובע תפס או רכש את המקרקעין הנדונים.

47. הוראות הסעיפים 42 עד 46 באות להוסיף על ההוראות בנוגע למיטרד שנקבעו בכל חיקוק אחר ולא לגרוע מהן.

48. אדם עושה עוולה אם הוא מונע על ידי חסימה או בדרך אחרת, מבעל מקרקעין או מן התושב אותם ליהנות מכמות סבירה של אור שמש, בהתחשב עם מקומם וטיבם של המקרקעין. לאור שהבעל או התושב או מי שקדמו להם בזכויות אלו נהגו ברציפות מאור זה – שלא לפי תנאי חוזה או הסכם – לשנות תפוש עשרה שנים שקדמו בתוכף לחסימה או למניעה.

סימן ו' : שליחת יד

49. עיכוב שלא כדין הוא מניעת מיטלטלין שלא כדין מאדם הזכאי להחזיק בהם מיד.

50. כתובענה שהוגשה על עיכוב שלא כדין – חובת ההוכחה על הנתבע שהמניעה היתה כדין.

51. כתובענה שהוגשה על עיכוב שלא כדין רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הנכס המעוכב, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור.

52. גזל הוא כשהנתבע מעביר שלא כדין לשימוש עצמו מיטלטלין שהזכות להחזיקם היא לתובע, על ידי שהנתבע לוקח אותם, מעכב אותם, משמיד אותם, מוסר אותם לאדם שלישי או שולל אותם מן התובע בדרך אחרת.

53. כתובענה שהוגשה על גזל תהא הגנה לנתבע, אם קנה את המיטלטלין בתום לב בשוק חפשי, מאדם הנהג לעסוק באותו שוק במיטלטלין מסוגם של המיטלטלין שנגזלו לפי הטענה, או אם קנה אותם בתום לב כתנות שכה נהגים למכור אותו סוג מיטלטלין, מבעל החנות או משלחו.

54. כתובענה שהוגשה על גזל לא יוכל הנתבע לשם הגנה להעלות, נגד האדם הזכאי להחזיק במיטלטלין מיד, את זכותו של אדם שלישי.

55. כתובענה שהוגשה על גזל רשאי בית המשפט, לפי הנסיבות, לצוות על החזרת הגזלה, בנוסף על כל תרופה אחרת שנקבעה בפקודה זו או במקומה של תרופה כאמור.

סימן ז': המעיה

56. תרמית היא הַיִצָּג כּוֹזֵב שֶׁל עוֹבְדָה בִּידְעָה שֶׁהיא כּוֹזֵבֶת אוּ כּאִין אִמוּנָה בִּאִמִּיתוּתָהּ אוּ מִתּוֹךְ קִלּוֹת רֵאשׁ, כִּשְׁלֵא אִיכְפֵּת לִמְצִיג אִם אִמֵּת היא אוּ כּוֹזֵב, וּבִכּוּנָה שֶׁהִמּוּטְעָה עַל יְדֵי הַהִיִּצָּג יִפְעַל עַל פִּי; אוּלַם אִין לִהְיִישׁ תּוֹבְעָנָה עַל הַיִּצָּג כִּאִמּוֹר, אִלֵּא אִם הִיא מְכוּוֹן לִהְטַעוֹת אֵת הַתּוֹבֵעַ, אִף הִטְעָה אוֹתוֹ, וְהַחֻבֵּעַ פִּעַל עַל פִּי וּסְבַל עַל יְדֵי כֵךְ נִזְק מִמּוֹן.

תרמית

57. אִין לִהְיִישׁ תּוֹבְעָנָה עַל הַיִּצָּג כִּאִמּוֹר בְּסַעִיף 56, שֶׁנִּעֲשֶׂתָה בְּנוֹגַע לְאִפְיוֹ שֶׁל אָדָם, לִהְתְּנֶהגוֹתוֹ, לְאִשְׂרָאֵי שְׁלוֹ, לְכַשְׂרוֹ, לְמִלְאֲכָתוֹ אוּ לְעִיסוֹקוֹ, כְּדֵי לְהַשִּׁיג בְּשִׁבְלוֹ אִשְׂרָאֵי, כִּסְף אוּ טוֹבִין, אִלֵּא אִם הִיא הַהִיִּצָּג בְּכַתֵּב חֲתוּם בִּידֵי הַנִּתְבַּע עֲצִמוֹ.

סייג לתובענה
על תרמית מטוימת

58. (א) שְׁקֵר מִפְּגִיעַ הוּא פְּרָסוּם הוֹדְעָה כּוֹזֵבֶת בְּזוֹדוֹן בֵּין בַּעַל פֶּה וּבֵין בְּדֶרֶךְ אַחֲרָת, בְּנוֹגַע לְעַסְקֵר שֶׁל אָדָם, לְמַשְׁלַח יְדוֹ, לְמַקְצוּעוֹ, אוּ לְטוֹבִין שְׁלוֹ אוּ לְזִכּוֹת קִנְיִן שְׁלוֹ; אִךְ לֹא יִיפְרַע אָדָם פִּיצוּיִים בַּעַד פְּרָסוּם כּוֹזֵב אִלֵּא אִם סְבַל עַל יְדֵי כֵךְ נִזְק מִמּוֹן.

שקר מפגיע

(ב) "פְּרָסוּם", לְעִנְיִן סַעִיף זֶה — כִּמְשִׁמְעוֹתוֹ בְּסַעִיף 2 לְחֻק אִיסוּר לְשׁוֹן הָרַע, תִּשְׁכ"ה—1965³.

59. מִי שֶׁגֹּרֵם אוּ מְנַסֵּה לְגֵרוֹם, עַל יְדֵי חִיקוּי הַשֵּׁם, הַתִּיאוֹר, הַסִּימָן אוּ הַתּוֹרִית אוּ בְּדֶרֶךְ אַחֲרָת, שֶׁטּוֹבִין יִיחַשְׁבוּ בְּטַעוֹת כְּטוֹבִין שֶׁל אָדָם אַחֵר, עַד שֶׁקוּנָה רְגִיל עֲשׂוּי לִהְנִיחַ שֶׁהוּא קוּנָה טוֹבִין שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם, הִרְיָהוּ עוֹשֶׂה עוֹלוּלָה כִּלְפֵי אוֹתוֹ אָדָם; אִךְ אִין אָדָם עוֹשֶׂה עוֹלוּלָה רַק עַל יְדֵי שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשִׁמוֹ לְמַכִּירַת טוֹבִין.

גביבת עין

סימן ח': נגישה

60. נְגִישָׁה היא פְּתִיחַתוֹ אוּ הַמְשַׁכְּתוֹ שֶׁל הַלֵּיךְ נִפְל — לְמַעֲשָׂה, וּבְזוֹדוֹן, וּבְלֵי סִיבָה סְבִירָה וּמִסְתַּבְּרַת — שֶׁל הַלֵּיךְ נִפְל, נִגַּד אָדָם, בְּפִלִּיִּים אוּ בְּפִישִׁיטַת רַגְל אוּ בְּפִירוֹק, וְהַהֵלִיךְ חִיבֵל בְּאִשְׂרָאֵי שְׁלוֹ אוּ בְּשִׁמוֹ הַטּוֹב אוּ סִיכֵן אֵת חִירוֹתוֹ, וְנִסְתִּיִּים לְטוֹבָתוֹ, אִם הִיא הַהֵלִיךְ עֲשׂוּי לְהִסְתִּיִּים כֵךְ; אִךְ לֹא תוֹגֵשׁ תּוֹבְעָנָה נִגַּד אָדָם עַל נְגִישָׁה רַק מִשׁוּם שֶׁמִּסְר יְדִיעוֹת לְרִשׁוֹת מוֹסַמְכַת שֶׁפְּתַחָה בְּהִלְיָכִים.

נגישה

61. עַל אִף הָאִמּוֹר בְּפִקּוּדָה זֹו לֹא יִהְיֶה שׁוֹלַח אוּ מַעֲבִיד אַחֲרָאֵי לְנְגִישָׁה שֶׁתַּחֲחִיל בָּהּ שְׁלוּחוֹ אוּ עוֹבְדוֹ, אִלֵּא אִם בְּמַפְרֹשׁ הִרְשָׁה אוּ אִישֶׁרֶר אוֹתָהּ.

סייג לתובענה
על נגישה

סימן ט': גרם הפרת חוזה

62. (א) מִי שֶׁבִּיּוֹדְעִין וּבְלֵי צִידוֹק מִסְפִּיק גֹּרֵם לְאָדָם שִׁיפֵר חוֹזָה מִחִיב כְּדִין שְׁבִינוּ לְבִין אָדָם שְׁלִישִׁי הִרְיָהוּ עוֹשֶׂה עוֹלוּלָה כִּלְפֵי אוֹתוֹ אָדָם שְׁלִישִׁי, אוּלַם הָאָדָם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יוֹכֵל לְהִיפְרַע פִּיצוּיִים בַּעַד עוֹלוּלָה זֹו אִלֵּא אִם סְבַל עַל יְדֵי כֵךְ נִזְק מִמּוֹן.

(ב) לְעִנְיִן סַעִיף זֶה, הִיחֲסִים הַנּוֹצְרִים עַל יְדֵי נִישׁוּאִין לֹא יִיחַשְׁבוּ כְּחוֹזָה, וּשְׁבִיתָה וְהִשְׁבַּתָּה לֹא יִיחַשְׁבוּ כְּהַפְרַת חוֹזָה.

גרם הפרת חוזה
שלא כדין

סימן י': הפרת חובה חקוקה

63. (א) מִפֵּר חוֹבָה חִקּוּקָה הוּא מִי שֶׁאִיבּוּ מִקִּיִּים חוֹבָה הַמוּשְׁלַת עֲלָיו עַל פִּי כֵל חִיקוֹק — לְמַעַט פִּקּוּדָה זֹו — וְהַחִיקוֹק, לְפִי פִירוּשׁוֹ הַנְּכוּן, נּוֹעַד לְטוֹבָתוֹ אוּ לְהַגְנַתוֹ שֶׁל אָדָם אַחֵר, וְהַהִפְרָה גְרָמָה לְאוֹתוֹ אָדָם נִזְק מְסוּגוֹ אוּ מְטַבְּעוֹ שֶׁל הַנּוֹק שֶׁאִלּוּ נִתְכוּוֹן הַחִיקוֹק; אוּלַם אִין

הפרת חובה חקוקה

³ ס"ח 464, תשכ"ה, עמ' 240.

האדם האהר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת כפקודה זו. אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני.

פרק ד' : אשם

גרם נזק באשם

64. "אָשָׁם" הוא מעשהו או מחדלו של אדם, שהם עוולה לפי פקודה זו, או שהם עוולה כשיש בצדם נזק, או שהם התרשלות שהזיקה לעצמו, ורואים אדם כמי שגרם לנזק בְּאָשָׁמוֹ, אם היה האשם הסיבה או אחת הסיבות לנזק; אולם לא יראוהו כך אם נתקיימה אחת מאלה:

(1) הנזק נגרם על ידי מקרה טבעי בלתי רגיל, שאדם סביר לא יכול היה לראותו מראש ואי אפשר היה למנוע תוצאותיו אף בהזירות סבירה;

(2) אָשָׁמוֹ של אדם אחר הוא שהיה הסיבה המכרעת לנזק;

(3) הוא ילד שלא מלאו לו שנים עשרה שנה, והוא שניזוק, לאחר שהאדם שגרם לנזק הזמין אותו, או הרשה לו, לשהות בנכס, שבו או בקשר עמו אירע הנזק או להימצא כה קרוב לאותו נכס שבמהלכם הרגיל של הדברים היה עשוי להיפגע באשמו של אותו אדם.

התנהגות התובע

65. נתבע שגרם לנזק באשמו, אלא שהתנהגותו של התובע היא שהביאה לידי האשם, רשאי בית המשפט לפטור אותו מחבותו לפצות את התובע או להקטין את הפיצויים ככל שביח המשפט יראה לצדק.

התנהגות הנתבע

66. מקום שגם התובע גם הנתבע גרמו לנזק באשמם, אלא שהתנהגותו של הנתבע היא שהביאה לידי אשמו של התובע, רשאי בית המשפט להגדיל את הפיצויים שהנתבע היה חייב לשלם, אילולא תודאת סעיף 64, ובלבד שלא יעלו על הסכום שהיה חייב לשלם לולא גרם גם התובע לנזק באשמו.

אשם של פלוני - מזה

67. אשמו של פלוני, לענין סעיפים 64 עד 66 - לרבות אשמו של אדם שאותו פלוני אחראי לו, הוא כשאין משמעות אחרת מתחייבת מן התקשר.

אשם תרם

68. (א) סבל אדם נזק, מקצתו עקב אשמו שלו ומקצתו עקב אשמו של אחר, לא תיכשל תביעת פיצויים בעד הנזק מחמת אשמו של הניזוק, אלא שהפיצויים שייפגעו יופחתו בשיעור שבית המשפט ימצא לנכון ולצדק תוך התחשבות במידת אחריותו של התובע לנזק; אולם האמור כזה אין כוחו יפה להכשיל הגנה הנובעת מחוזה, ואם חל על התביעה חחה או דין המגבילים את החבות, לא ייפגע התובע פיצויים למעלה מן הגבול שנקבע כאמור.

(ב) הוסחתו הפיצויים לפי סעיף קטן (א), יקבע בית המשפט וירשום את סך כל הפיצויים שהתובע היה יכול להיפגע אילולא אשמו.

(ג) הוראות הסעיפים 11 ו-83 יחולו כל אימת שנמצאו שנים או יותר חכים לפי סעיף קטן (א) על נזק שנגרם לאדם, או שהיו חכים אילו נתבעו לדין.

אשם תרם שגרם מוות

69. מח אדם עקב אשמו שלו ושל אחר, ואילו הוגשה תובענה לטובת העזבון לפי סעיף 19 היה בית המשפט מפחית את הפיצויים לפי סעיף 68 (א), הרי אם תוגש תובענה לטובת התלויים באותו אדם לפי סעיף 78 יופחתו הפיצויים בשיעור יחסי.

סענת התיישנות

70. בכל מקרה שחל עליו סעיף 68 (א) ואחד מבני האשם פוטר עצמו מחבותו כלפי בר-אשם פלוני או בא-כוחו החוקי, בהסתמך על דין התיישנות, לא יהיה זכאי להיפגע מאותו פלוני או מבא-כוחו פיצויים או השתתפות מכת הסעיף האמור.

פרק ח': תרופות לעוולות

71. כל בית משפט אזרחי יהא מוסמך בתחומי שיפוטו ליתן תרופה לעוולה על פי פקודה זו, בכפוף להוראות כל דין חקוק החל על אותו בית משפט, ורשאי הוא ליתן ציווי בשל עוולה גם כשלא נתבעו או לא נפסקו פיצויים או סעד אחר.
72. ציווי יכול שיהיה צו עשה או צו לא־תעשה, לשעה או לתמיד.
73. בית המשפט לא יתן ציווי לשעה אלא אם ראה להנחת דעתו, על פי תצהיר או בדרך אחרת, כי קיימת שאלה של ממש שיש לדון בה, וקרוב לודאי שהתובע יהא זכאי לתרופה ושיהא קשה, או אי אפשר, לעשות מלוא הצדק בשלב מאוחר יותר אם לא יינתן ציווי לשעה.
74. בית המשפט לא יתן ציווי, אם הוא סבור שהפגיעה או הנזק שנגרמו לתובע הם קטנים וניתנים להערכה בכסף ולפיצוי מספיק בתשלום. כסף, ומתן ציווי יהיה בו משום התעמרות בנתבע, אך רשאי הוא לפסוק פיצויים.
75. הוראות סעיפים 72 עד 74 באות להוסיף על סמכויות בתי המשפט ליתן ציווי לפי כל דין חקוק אחר ולא לגרוע מהן.
76. פיצויים אפשר שיינתנו הם בלבד או בנוסף על ציווי או במקומו; אלא שאם —
 (1) סבל התובע נזק, יינתנו פיצויים רק בשל אותו נזק שעלול לבוא באורח טבעי במהלכם הרגיל של הדברים ושכא במישרין מעולת הנתבע;
 (2) סבל התובע נזק ממון, לא יינתנו לו פיצויים בשל הנזק אלא אם מסר פרטים עליו בכתב התביעה או בצירוף לו.
77. (א) בכפוף להוראות סעיפים 83—85, אדם שנפרע פיצויים או סעד אחר בשל עוולה, ומי שתובע באמצעות אדם כאמור או מכוחו, לא ייפרעו פיצויים נוספים בשל אותה עוולה.
 (ב) לא ייפרע אדם פיצויים או סעד אחר בשל עוולה אם יש בה גם הפרת חוזה או הפרת חיוב הדומה לחיוב על פי חוזה, ובית משפט, בית דין או בורר כבר פסק פיצויים בעד הפרה זו לאותו אדם או למי שמכוחו הוא תובע.
 (ג) לא ייפרע אדם פיצויים בעד הפרת חוזה או בעד הפרת חיוב הדומה לחיוב על פי חוזה, אם אותה הפרה היא גם עוולה ובית משפט כבר פסק בשל אותה עוולה פיצויים או סעד אחר לאותו אדם או למי שבאמצעותו או מכוחו הוא תובע.
78. גרמה עוולה למותו של אדם, והיה אותו אדם, אילולא מת, זכאי אותה שעה לפיצויים לפי פקודה זו בעד חבלת גוף שנגרמה לו העוולה — יהיו בן זוגו, הורו וילדו זכאים לפיצויים מן האדם האחראי לעוולה.
79. תובענה לפיצויים לפי סעיף 78 תוגש על ידי מבצע הצוואה, או מנהל העזבון, או היורשים של המת, לטובת בן זוגו, הורו וילדו, או לטובת אלה מהם שעודם בחיים; אם תוך ששה חודשים לאחר מות הנפגע לא הוגשה תובענה כאמור — כל מי שלטובתו אפשר היה להגיש רשאי להגיש בשם כולם או בשם מקצתם.
80. בתובענה לפי סעיף 78 יש למסור פרטים בדבר האנשים שלטובתם היא מוגשת ובדבר הפסד הממון שסבל כל אחד מהם עקב מות הנפגע, והפיצויים יינתנו בעד הפסד הממון שסבלו למעשה, או עתידים לסבול אותו למעשה, ובכלל זה הוצאות שהוציאו לקבורתו; לאחר שינוכו מסכום הפיצויים הוצאות משפט שלא נגבו מהנתבע, יקבע בית המשפט בשעת שפיתה, את חלקו של כל אחד מן הזכאים בסכום הנתור.

כל בית משפט מוסמך ליתן תרופה

ציוויים

תנאים למתן ציווי

מקום שאין ליתן ציווי

שמירת סמכויות

פיצויים

אין גפרעים אלא פעם אחת בלבד

זכותם של תלויים לפיצויים

הזכאי להגיש תובענה

הפיצויים וחישובם

- (1) סכום שנתקבל או שזכאים לקבלו כמות המת לפי חוזה ביטוח;
(2) סכום ששולם או שחייבים לשלמו לרגל האכל על המת.

82. (א) המבוטח לפי חלק ב' לחוק הביטוח הלאומי, תשי"ד-1953, (להלן בפרק זה — החוק). לרבות התלוי בו כאמור בסעיף 22 (ב) לחוק, שהיו זכאים לפי פקודה זו עקב מאורע אחד גם לפיצויים מן המעביד, וגם לגימלה לפי חלק ב' לחוק — תגובה הגימלה מסכום הפיצויים שהיו מגיעים להם ממעבידם אילולא סעיף זה.

(ב) לענין סעיף זה —

"גימלה" — השווי הכספי של הגימלאות, להוציא גימלה בעין, שניתנו או שעתידות להינתן לפי חלק ב' לחוק, לרבות תמורת דמי פגיעה המשתלמת לפי סעיף 38 לחוק, וגימלה שהופחתה או שגשלה עקב מעשה או מחול של העובד, או שלא ניתנה בגלל בחירה בגימלה אחרת לפי החוק, רואים אותה כאילו ניתנה או שעתידה להינתן בשלמותה; הוראות שר העבודה לפי סעיף 49 (ב) לחוק בדבר היוון קיצבאות וכדבר חישוב ערכן הכספי של גימלאות בעין, כחן יפה גם לקביעת השווי הכספי של גימלאות לענין סעיף קטן זה;

"מעביד" — החייב לפי החוק בתשלום דמי הביטוח בעד המבוטח, לרבות מי שהמעביד אחראי למעשהו לפי סעיף 13 לפקודה זו.

(ג) בנסיבות האמורות בסעיף קטן (א) לא יראו, לענין סעיף 70 לחוק, את המעביד כצד שלישי שזכויות כלפיו מועברות למוסד לביטוח לאומי.

83. (א) סבל אדם נזק עקב עוולה — אין פסק הדין שניתן נגד מעוול החב על אותו נזק חוסם בעד הגשת תובענה נגד אדם אחר שאילו נתבע לדין היה חב על אותו נזק כמעוול יחד.
(ב) הוגשו בשל נזק אחד על ידי האדם שסבל אותו או לטובת עובדו, בן זוגו, הורו או ילדו, תובענות אחדות נגד מעוולים החבים על אותו נזק, אם כמעולים יחד ואם באופן אחר — סך כל הסכומים שאפשר להיפרע כפיצויים בפסקי הדין שיינתנו באותן תובענות לא יעלה על סכום הפיצויים שנפסק בפסק הדין שניתן ראשון ולא בוטל בערעור, או כפי ששונה בערעור, ובכל אחת מן התובענות, זולת זו שניתן בה פסק דין ראשון כאמור, לא יהיה התובע זכאי להוצאות, אלא אם סבור בית המשפט שהיה יסוד סביר להגיש את התובענה; היה פסק הדין הראשון נגד מעביד כמשמעותו בסעיף 82 ובנסיבות המפורטות בו, יבוא לענין סעיף קטן זה במקום סכום הפיצויים שבפסק הדין הראשון הסכום שהיו פוסקים אילולא סעיף 82.

84. (א) כל מעוול החב על הנזק רשאי להיפרע דמי השתתפות מכל מעוול אחר החב, או שאילו נתבע היה חב, על אותו נזק, אם כמעוול יחד ואם באופן אחר, אלא ששום אדם לא יהא זכאי להיפרע דמי השתתפות לפי סעיף קטן זה ממי שזכאי לשיפוי ממנו בשל החבות שבגללה נתבעת ההשתתפות.

(ב) בהליכים על השתתפות לפי סעיף זה יהיו דמי ההשתתפות בסכום שיקבע בית המשפט על פי הצדק והישר בהתחשב עם מידת אחריותו של האדם לנזק; בית המשפט מוסמך לפטור אדם מחובת השתתפות או להורות שהשתתפותו של אדם תהא כדי שיפוי מלא.

85. "עוולה", בסעיפים 83 ו-84 — בין אם היא עבירה פלילית ובין אם לאו, והאמור בהם אינו בא להשפיע על הליך פלילי בשל מעשה שלא כדין או לעשות אכיף כל הסכם בדבר שיפוי, שלא היה אכיף אילולא סעיפים אלה.

86. טעה שבאים לשום פיצויים המשתלמים בשל עוולה, לא יובא כחשבון כל סכום ששולם או שמגיע לרגל אותה עוולה על פי חוזה ביטוח.

סכום ביטוח
לא יובא בחשבון
פיצויים

87. (א) תובע שזכה במשפט נגד בעל עתון בשל פרסום לשון הרע באותו עתון, הוא מראה לבית המשפט שלפניו נתבררה התובענה שאין הוא יכול להביא לקיום פסק הדין בדרך של הוצאה לפועל נגד מקרקעין או מיטלטלין של הנתבע. רשאי בית המשפט להורות שפסק הדין יבוצע נגד החתומים על כתב הערכות שניתן על ידי הנתבע או למענו לפי סעיף 5 (1) (3) לפקודת העתונות, ולהורות על מימוש הערובה שניתנה על ידי החתומים על אותו כתב, ובלבד שחבותם של החתומים לא תעלה על חבותם לפי כתב הערכות.

פיצויים על לשון
הרע בעתון

(ב) תובע כאמור בסעיף קטן (א) ימציא לשר האוצר העתק של צו בית המשפט לפי סעיף זה.

(ג) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות להסדרת הנהג וסדרי הדין כהליכים לפי סעיף זה ולקבוע את האגרות שישולמו בהם.

88. היו העובדות שעליהן מתבססת תובענה על עוולה מהוות עבירה פלילית, לא ישמש הדבר מתסום בפני התובענה, אך אם ראה בית המשפט הן כתובענה ככל שלב של ההליכים שהעובדות מהוות, או עשירות להוות, פשע, יעכב בית המשפט את המשך ההליכים עד שיווכח שהעובדות נמסרו לידיעת המשטרה או שהן ידועות לה.

עוולה שהיא
גם עבירה

89. לענין תקופת התיישנות בתובענות על עוולות — "היום שנולדה עילת התובענה" הוא אחד מאלה:

תחילת התיישנות

- (1) מקום שעילת התובענה היא מעשה או מחדל — היום שבו אירע אותו מעשה או מחדל; היה המעשה או המחדל נמשך והולך — היום שבו חדל;
- (2) מקום שעילת התובענה היא נזק שנגרם על ידי מעשה או מחדל — היום שבו אירע אותו נזק; לא נתגלה הנזק ביום שאירע — היום שבו נתגלה הנזק, אלא שבמקרה אחרון זה תתיישן התובענה אם לא הוגשה תוך עשר שנים מיום אירוע הנזק.

פרק ו': שונות

90. שום דבר בפקודה זו לא יראו כפוגע בשיפוט לפי דיני האדמירליות הנתון לבית משפט בישראל, או בהוראות של החוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), תשי"ח—1958, או של חיקוק שבוסל על ידיו.

שמירת דינים

91. בית משפט שאינו בית דין דתי מוסלמי או בית דין שבטי לא יפסוק "דיה"; בתי דין כאמור לא יפסקו "דיה" בשל מעשה שנפסקו בעדו פיצויים לפי פקודה זו, ובית משפט לא יפסוק פיצויים לפי פקודה זו בעד מעשה שנפסקה בעדו "דיה".

הוראת בדבר
מסיק "דיה"

92. הדינים המנויים בתוספת לא ינהגו לפיהם במידה שהם סותרים הוראות פקודה זו או אינם מתיישבים עמן.

ביטולים וסייגים

93. תחילתו של נוסח חדש זה היא ביום ס' בחשרי תשכ"ט (1 באוקטובר 1968)

תחילה

5 חוקי אי-כרך ב' פרק קט"ו, עמ' 1191.

6 ס"ח 251, תשי"ח, עמ' 118.

התוכפת
(סעיף 92)

סעיפים אלה של המגילה:

סעיפים 1 עד 100;

סעיף 482;

סעיפים 545 עד 548;

סעיפים 550, 551 ו-556;

סעיף 865

סעיפים 881 עד 940;

סעיף 1071;

סעיף 1087;

סעיפים 1192 עד 1223;

סעיפים 1661, 1673 ו-1675.

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

מונחים המשמשים בנוסח זה

skill	מיומנות	statement	אמרה
civil wrongdoer	מעורר	fault	אשם
profession, trade, occupation	משלח יד	ratify	אשרר
malicious prosecution	נגישה	assurance, insurance	בטוח (ביטוח)
damage	נזק	conversion	גנל
relief	סעד	interference	הפרעה
civil wrong	עוולה (עוולה)	representation	הצג (היצג)
detention	עכוב (עיכוב)	excuse	הצדק
injury	פגיעה	contribution	השתתפות (דמי השתתפות)
justification	צדוק (צידוק)	malice	זדון
injunction	צווי (ציווי)	harm	חבלה
mandatory injunction	צו עשה	bodily harm (injury)	חבלת גוף
prohibitory injunction	צו לא-תעשה	insolvent	חדל פרעון
counterclaim	תביעה שפנגד	onus of showing (proof)	חובת הראיה
cross action (cross claim)	תובענה שפנגד	animal	חיה
occupier	תופש	privileged	חסוי
remedy	תרופה	privilege	חסיון

לוח השוואה

הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם	הסעיף החדש	הסעיף הקודם
6	57	45	46	26	27	1	(1)2
71	(1)58	46	47	27	28	2, 64 רישה	(2)2
הושמט	(2)58	47	48	28	29	3	3 רישה
72	(1)59 רישה	48	49	60	30	4	3 תנאי
73	(א)1)59	35	(1)50	61	31	הושמט	(1)4
74 רישה	(ב)1)59	36	(2)50	62	32	7	(3)(2)4
75	(2)59	37	(2)50 תנאי	59	33	8	(5)(4)4
74 סיפה	(3)59	35 סיפה	(3)50	56	34 רישה,	21	5
76	60	38	51	34 תנאי (א)	10	6	6
(א)77 (ב)	61	49	52	34 תנאי (ב)	9	7	7
82	62	40	53	49	(1)35	18	9
(ג)77	63	41	54	50	(2)35	11	10
85, 81 רישה	(1)64 (א) (ב)	78	(1)55 רישה	50	36	12	(א)1)11
(א)84	(א)1)64	79	(א)1)55	52	37	14	(ב)1)11
(ב)84	(2)64	80 סיפה	(1)55 רישה	53	38	15	(א)1)11
83 באמצע (ב)	(3)64	81	(1)55 תנאי (ב)	54	39	16	(2)11
85 סיפה	(4)64	80 רישה	(א)1)55	55	40	13	(1)12—(3)
86	65	63	א55	29	(1)41	16	(4)12
87	66	64	(1)ב55	30	(2)41	17	13
88	67	65	(א)2)ב55	31	(1)42	19	(1)14—(5)
89	68	66	(2)ב55	32	(2)42	20	(6)14
90	69	67	(3)ב55	33	(3)42	22	15
91	70	68	(1)ג55—(3)	34	43	58	23
92	71	69	(4)ג55	42	(1)44	23	24
		70	(5)ג55	43	(2)44	24	25
		5	56	44	45	25	26